

ผู้เสพคือผู้ป่วยชุมชนช่วยได้อย่างไร

ปัญหา

ยาเสพติดในปัจจุบันเพิ่มขึ้นปีละ 10% บางปีถึง 30% รัฐบาลจึงมีนโยบายในการแก้ไขปัญหามารยาเสพติด โดยให้หลัก “การป้องกันนำหน้าการปราบปราม ผู้เสพต้องได้รับการรักษา และผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษอย่างเด็ดขาด จากนโยบายดังกล่าวถือว่าผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วยมิใช่อาชญากร จึงต้องได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างทั่วถึง แม้ว่าแต่เดิมจะมีการบำบัดอยู่ 2 แบบ คือแบบสมัครใจ เป็นลักษณะเดินไปรักษาเองที่โรงพยาบาลรัฐ หรือเอกชน และแบบต้องโทษคือจับไปแล้วไปหักดิบในเรือนจำ แต่เพื่อให้การบำบัดรักษาครบวงจร จึงเกิดมิติใหม่ในการรักษาผู้ติดยาเสพติดในระบบบังคับรักษา ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

ผู้ที่เข้าสู่กระบวนการตาม พ.ร.บ. นี้ เป็นผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้อง 4 สถานความผิด คือ

1. ฐานเสพ
2. ฐานเสพและมีไว้ในครอบครอง
3. ฐานเสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและ
4. ฐานเสพและจำหน่ายยาเสพติด

เมื่อถูกจับกุมถ้าเป็นเด็กและเยาวชนจะต้องถูกส่งตัวไปศาลภายใน 24 ชั่วโมง ส่วนผู้ใหญ่ภายใน 48 ชั่วโมง เพื่อศาลจะได้มีคำสั่งให้ตรวจพิสูจน์หาสารเสพติด หากไม่พบว่าเป็นผู้ติดยาเสพติด ก็จะถูกส่งตัวไปดำเนินคดีตามปกติ แต่ถ้าตรวจพิสูจน์แล้วปรากฏว่าเป็นผู้ติดยาหรือเสพยาเสพติด คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจะพิจารณาวินิจฉัยตัดสินลงโทษกำหนดแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพและติดตามผล โดยกำหนดให้มีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพตามมาตรา 23 ได้แก่การฟื้นฟูสมรรถภาพแบบควบคุมตัวเข้มงวด แบบควบคุมตัวไม่เข้มงวด และแบบไม่ควบคุมตัว โดยให้อยู่ภายใต้การดูแลของพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งมีระยะเวลาในการฟื้นฟู ไม่เกิน 6 เดือน สามารถขยายได้ไม่เกิน 3 ปี หากผลการฟื้นฟูเป็นที่น่าพอใจก็ถือว่าผู้นั้นพ้นจากความผิดที่ถูกกล่าวหาไม่มีผลติดตัวสามารถจะกลับไปสู่สังคมปกติได้

ก็คงมีคำถามมากมายเกิดขึ้นในสังคมว่า แน่ใจแล้วหรือว่าหากปล่อยบุคคลเหล่านี้กลับไปสู่พื้นที่เดิมแล้ว เขาจะไม่กลับไปสู่การกระทำความผิดอีก....? เขาจะกลับมาสร้างปัญหาให้กับสังคมอีกหรือไม่.....? ทำไมไม่จำคุกหรือประหารชีวิตไปเลย.....

ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ อธิบดีกรมคุมประพฤติ ได้กล่าวถึงนโยบายเมื่อผู้เสพเป็นผู้ป่วยชุมชนช่วยได้อย่างไรว่า “ทำอย่างไรจึงจะดึงเอาผู้เสพออกมาบำบัดและเมื่อได้นำเอาผู้เสพมาบำบัดแล้ว จะไม่ถูกตราหน้าว่าเป็นพวกซี้ซ่า ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะถ้าสามารถทำให้สังคมเปลี่ยนท่าที เปิดโอกาสให้ผู้เคยเสพยากลำบากอยู่ในสังคมได้ตามปกติ ก็จะทำให้มีคน “สมัครใจ” เข้ามารักษามากขึ้น ซึ่งก็เป็นสิ่งที่ดีที่สุด ระบบบังคับรักษาจะไปช่วยเสริมให้คนสมัครใจ

มารักษาเองมากขึ้น และอยู่รักษาโดยตลอด เพราะไม่อยากถูกจับมารักษา อีกทั้งยังสามารถมีช่องทางที่จะลดคดียาเสพติดรายเล็กรายน้อยซึ่งเป็นคดีชั้นโรงชั้นศาล และทำให้คนล้นคุกได้มากด้วย อย่างไรก็ตามต้องไม่ลืมว่าการรักษาที่ตัวผู้เสพหรือผู้ติดยาเป็นเพียงแค่จุดเริ่มต้นเท่านั้น ที่สำคัญที่สุดคือ ครอบครัว ชุมชน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมเป็นกำลังใจ ให้โอกาสเข้าได้ตั้งตนชีวิตใหม่ ต้องเข้าใจว่าผู้เสพยาไม่ใช่คนร้าย ซึ่งตรงนี้สำคัญมากเพราะคนเราอาจพลังพลาดได้ แต่ถ้าหากครอบครัว ชุมชน ไม่ให้โอกาสเขาแม้ว่าจะบำบัดรักษาหายทางกายแล้วก็ตาม เขาก็จะถูกผลักดันไปอยู่ในมุมมืด และต้องหันมาพึ่งพายาเสพติดอีกแล้วกลับมาทำร้ายสังคมเพิ่มขึ้นอีกก็ได้”

และนี่คือบทเรียนชีวิตของเพื่อนมนุษย์คนหนึ่งที่กำลังพลาดและต้องการโอกาสจากสังคม อ๊อบ เด็กหนุ่มวัย 20 ปี ที่เกิดและเติบโตในแหล่งชุมชนที่แพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษ อ๊อบเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพราะความอยากรู้อยากลอง จนกระทั่งอ๊อบถูกจับกุมดำเนินคดีและศาลพิพากษาให้รอลงโทษ และมีคำสั่งให้คุมความประพฤติ โดยทางสำนักงานคุมประพฤติได้หาแนวทางแก้ไข โดยให้อ๊อบและคุณพ่อเข้าร่วมกิจกรรมโครงการค่ายยาเสพติดสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติและครอบครัว อ๊อบเล่าให้ฟังว่าระหว่างการเข้าค่ายนั้นอ๊อบได้รับคำแนะนำต่างๆ มากมาย จากพนักงานคุมประพฤติและวิทยากร ให้ความรู้กับยาเสพติดรู้ถึงโทษ และพิษภัยของยาเสพติด มีระเบียบวินัยมากขึ้น กล้าแสดงออกมากขึ้น และที่สำคัญที่สุดคือการได้พูดคุยกับคุณพ่อ ทำให้เกิดการยอมรับและเข้าใจซึ่งกัน และกัน ครอบครัวเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างแท้จริง ขณะนี้อ๊อบสามารถใช้ชีวิตในสังคม และสามารถที่เลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้โดยเด็ดขาด

ถึงเวลาแล้วที่สังคมต้องปรับที่ท่ากับผู้เสพยา ยอมรับและให้โอกาสผู้ติดยาให้กลับมาอยู่ในสังคม เพราะเราก็ไม่สามารถปฏิเสธหรือกีดกันบุคคลเหล่านี้ออกไปจากสังคมได้ อย่างไรก็ตามเสียเราก็ต้องใช้ชีวิตอยู่ในสังคมเดียวกัน ทุกคนในสังคมต้องหันมามองบุคคลเหล่านี้ ยื่นมือช่วยกันพยุงให้เขาลุกขึ้นสู่ให้ความรัก ความเข้าใจเป็นแรงใจให้เขาเดินต่อไปได้อย่างคนเต็มคน เพราะเขาก็คือลูกหลานคนไทยคนหนึ่ง

.....